ULKOMINISTERIÖ
Oikeuspalvelu
OIK-20

PC0TQ3WT-13

07.12.2018

Eduskunta
Hallintovaliokunta

Viite
Hallintovaliokunta maanantai 10.12.2018 klo 12:15 / HE 252/2018 vp / Asiantuntijapyyntö

Asia
Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle HE 252/2018 vp

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt ulkoministeriön asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi puolustusvoimista annetun lain 37 §:n, Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain 16 §:n ja rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 10 ja 26 §:n muuttamisesta (HE 252/2018 vp). Ulkoministeriö on 13.4.2018 lausunut asiaa koskevista luonnoksista hallituksen esityksiksi (HEL7M0436-202 ja HEL7M0436-203).

Lausunnoissaan ulkoministeriö totesi, että valtion virkamieslakiin ja turvallisuusselvityslakiin tehdyillä muutoksilla on parannettu viranomaisten mahdollisuuksia ennakolta torjua ulkomaansidonnaisuuksista mahdollisesti aiheutuvia uhkia kuten painostusalttiutta ja eturistiriitoja. Ministeriö piti ulkomaansidonnaisuuksien selvittämistä turvallisuusselvityslain kehikossa kannatettavana, sillä turvallisuusselvityslaki mahdollistaa kategorisen lähestymistavan sijasta tapauskohtaisen ja kokonaisvaltaisen harkinnan, jossa huomio voidaan kiinnittää sellaisiin ulkomaansidonnaisuuksiin, joista voisi aiheutua ongelmia. Turvallisuusselvityslaissa tarkastelua ei ole rajattu pelkästään henkilön kansalaisuuksiin, vaan ulkomaansidonnaisuuksia voidaan tarkastella laajemmin. Lisäksi ministeriö totesi, että lainsäädäntöä – turvallisuusselvityslakia tai yksittäisen hallinnonalan erityislakia – kehitettäessä erityistä huomiota on kiinnitettävä lainsäädännön kokonaisuuteen ja sen johdonmukaisuuteen.

Ulkoministeriön esittämät seikat on asian jatkovalmisteluissa asianmukaisesti otettu huomioon. Kategorisemman lähestymistavan sijaan on lakiehdotuksissa omaksuttu turvallisuusselvityslain lähestymistapa tapauskohtaisella ja kokonaisvaltaisella harkinnalla ulkomaansidonnaisuuksista. Viittauksella turvallisuusselvityslaissa tarkoitettuun ulkomaansidonnaisuuteen on myös asianmukaisesti kiinnitetty huomiota lainsäädännön kokonaisuuteen ja sen johdonmukaisuuteen. Hallituksen esityksessä muun muassa todetaan, että ulkomaansidonnaisuuksien arvioinnissa tulee ottaa huomioon samoja seikkoja kuin 1.1.2018 voimaan tulleen turvallisuusselvityslain muutoksen esitöissä.

Aikaisemmissa lausunnoissaan ministeriö myös viittasi Suomen toimintaympäristön ja Suomeen kohdistuvien uhkakuvien muuttumiseen, mihin esitetyillä lainmuutoksilla pyritään osaltaan vastaamaan. Ulkoiselta vaikuttamiselta suojautumisen tarve korostuu puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen tehtävissä, joissa on kyse Suomen alueellisen koskemattomuuden välittömästä turvaamisesta. On näin ollen perusteltua harkita muita valtion virkoja tiukempaa sääntelyä puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen sotilasvirassa toimivien henkilöiden tai upseerin virkaan johtaviin opintoihin valittavien suojaamiseksi painostukselta.

Postiosoite
PL 176
00023 VALTIONEUVOSTO

Laivastokatu 22

Vaihde
+358-(0)295-350 000

Telefax
+358-(0)9-629 840

Ulkoministeriö katsoo, että turvallisuusselvityslaki ja virkamieslaki mahdollistavat ehdotetuissa säännöksissä tarkoitettuja turvallisuusetuja (valtion turvallisuus, yleinen turvallisuus, maanpuolustus, Suomen kansainväliset suhteet, palvelusturvallisuus) vaarantavien ulkomaansidonnaisuuksien huomioon ottamisen nimitysharkinnassa. Ulkoministeriö kuitenkin ymmärtää ja pitää perusteltuna, että sotilasvirkojen ja rajavartiolaitoksen virkojen erityispiirteiden vuoksi voi olla tarpeen säätää turvallisuusselvityksessä ilmenneet edellä mainitut turvallisuusetuja vaarantavat ulkomaansidonnaisuudet automaattisesti nimittämisen esteeksi.

Ulkoministeriö kiinnittää kuitenkin valiokunnan huomiota siihen, että suhdetta perustuslakiin ja säätämisjärjestystä koskevassa jaksossa tulisi ehdotuksen lähestymistavan mukaisesti viitata *sellaiseen* toisen valtion kansalaisuuteen tai muuhun ulkomaalaissidonnaisuuksiin, *joka voi vaarantaa* lakiehdotuksissa mainittuja intressejä. Jakson mukaan ”*sotilasvirkojen osalta on perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävää suhteellisuus- ja oikeasuhtaisuusperiaatteetkin huomioon ottaen edellyttää, ettei sotilasvirkaan nimitettävällä tai sotilasvirkaan opiskelevaksi valittavalla ole viran hoitoa vaarantavia ulkomaansidonnaisuuksia kuten toisen valtion kansalaisuutta*” (s. 24). Tekstissä poiketaan ehdotuksen lähestymistavasta olettamalla, että toisen valtion kansalaisuus automaattisesti olisi viran hoitoa vaarantava ulkomaansidonnaisuus.

Liitteet -

Erillinen sivu elektronisen version käsittelyyn:

Oikeuspalvelu
OIK-20 Jasmine Sommardal

Asiasanat	TURVALLISUUSSELVITYKSET, PALVELUSSUHDEASIAT, KANSALAISUUSASIAT
Hoitaa	**OIK-20**
Hoitaa UE	
Koordinoi	
Tiedoksi	AVS-PAL; HAL-10; HAL-11; HAL-70; ITÄ-01; ITÄ-10; KPA-10; NSA-00; OIK-01; VSI-00

Laatija jakanut